



Etterspørsel etter godhet

Taler

Kjell Magne Bondevik

Dato

1 mai 2005

Sted

Gjennestad gartnerskole, Stokke

1 Kjære alle sammen,

Det er ingen grunn til å forandre på noe som er godt og fungerer. Derfor er det blitt en årelang tradisjon at jeg taler her på Gjennestad 1. mai.

5

Noen husker sikkert fra historiebøkene at Norge måtte legge ned en del av sine grensebefestninger langs mot Sverige etter Karlstadforliket i 1905. I dag - 100 år etter - er Norge også i ferd med å legge ned en del av sine forsvarsanlegg, men av helt andre grunner. I fjor var det stor oppmerksomhet om dette - ikke minst her i Vestfold - da framtiden til Østre Bolærne sto på dagsordenen. Nå er Bolærne-saken løst og Vestfold fylkeskommune og Nøtterøy kommune deler på eierskapet - og har fått med et par millioner av Miljøverndepartementet på kjøpet.

15 Dessuten har Regjeringen nettopp bestemt at det skal foretas grundige vurderinger av alle eiendommer og anlegg som forsvaret ikke lenger har bruk for. Områder med store friluftslivsinteresser skal forbli i offentlig eie og forvaltes av miljøvernmyndighetene i samråd med kommunene.

20 I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett vil vi derfor foreslå for Stortinget at 29 forswareiendommer får status som friluftsområder. En av disse er Sundås her i Stokke kommune.

Vi vil sørge for at strandperlene blir sikret for allmennheten!

25

Vi feirer arbeidets dag i et av landets deiligste feriefylker. En av de kristne grunnverdier er at hviledager er hellige. Vi trenger hvile.

Men KrF har gode grunner for også å markere arbeidets dag. Vi er et folkeparti,

med mange medlemmer og velgere som har lagt ned en stor arbeidsinnsats for det norske samfunn. Mange av dem har ikke høye inntekter. KrF har god grunn til å slåss for arbeidstakeres rettigheter og velferd.

- 35 Men like viktig: KrFerne har alltid stått i første rekke for å kjempe for dem som ikke har arbeid, for dem som ikke fanges inn av velferdssamfunnets tilbud.

Det skal vi fortsatt gjøre!

- 40 Norge var et fattig land for hundre år siden, et av Europas fattigste. Ikke bare det, vi sto på randen av krig mot vårt naboland Sverige.

Men Norge og Sverige klarte å skilles i fred i 1905. Det gleder vi oss over.

- 45 Det har vakt internasjonal oppmerksomhet helt frem til i dag. Og det er en lærdom vi har kunnet bringe videre til andre.

På disse årene har vi løftet oss til å bli et av verdens rikeste. Det kan vi også glede oss over. Det er en rikdom vi har kunnet bringe videre til andre.

50

Fortsatt er det fattige blant oss, de skal løftes opp.
Vår jobb er å sørge for at de gode tider blir alle til del.

Dette ligger under mine to viktigste temaer i dag:

- 55 Innsatsen for det norske velferdssamfunnet,
og kampen mot fattigdom i andre deler av verden.

De som lever i sosial nød her hjemme skal løftes opp. Verdens fattige skal løftes opp!

60

KrF skal stå i første rekke i denne kampen!

Arne Garborg sa: Tidene er hva vi gjør dem til.

- 65 Vår tid er en gylden tid for Norge.

Sammenlignet med mesteparten av verdens befolkning har vi det utrolig godt. La oss være takknemlige for vårt velferdssamfunn. Det har ikke kommet av seg

70 selv. Det er et resultat av generasjoners arbeid og bevisste politiske valg. Og det er mye godt vi kan gjøre med penger.

Dagens velferdssamfunn er resultat av mer enn hundre års arbeid for å bygge velferden. Den norske velferdsmodellen er også et tverrpolitisk prosjekt -
75 forankret i mange partier og regjeringer.

Det var Kristelig Folkepartis Egil Aarvik som var sosialminister da Folketrygden ble innført i 1967! Folketrygden er bærebjelken i vårt velferdssamfunn. Den omfatter viktige trygdeordninger som alderspensjon, uførepensjon, sykepengen,
80 rehabiliterings- og attføringspenger, fødselspenger og flere andre velferdsordninger.

Folketrygden er det aller viktigste virkemiddelet for å skape sosial trygghet og for å sikre folks inntekt og levekår i ulike faser av livet.

85 Enkelte hevder at skattelette har vært Samarbeidsregjeringens hovedprioritering, og at dette har redusert satsingen på velferd.

Det er feil.

90 Vi bygger ut velferdsordningene og det offentlige tjenestetilbudet, vi bygger dem ikke ned.

Det er ikke slik at vi prioriterer skattelettelser framfor velferd.
95 Vi har satset over dobbelt så mye på velferd som vi har senket skattene.

Samarbeidsregjeringen har stått på for å styrke velferden. Vår velferdssatsing savner sidestykke i nyere norsk historie. Siden Stoltenbergs Ap-regjering er bevilgningene reelt økt med 25 milliarder kroner! Siden Brundtlands Ap-regjering er bevilgningene reelt økt med 61 milliarder kroner.
100

I våre budsjetter har satsing på velferd vært prioritering nr.1.

KrF er et velferdsparti. Vi er garantisten for at velferd fortsetter å ha
105 førsteprioritet i den økonomiske politikken. Det vil vi gjøre i nye år med Samarbeidsregjeringen.

Det er fortsatt mange uløste oppgaver.

110

Men vi er på rett vei.

Og vi samarbeider gjerne med fagbevegelsen for å få dette til, men lar oss ikke binde ensidig til bare en organisasjon.

115

Og om noen skulle be om tre sentralstyreplasser.... så er ikke det aktuelt....

Kjære alle sammen,

120

Grunnlaget for velferd er arbeid. Derfor vil vi sikre og skape arbeidsplasser. Det har vi nå gjort i snart fire år.

Hva var situasjonen da vi tok over etter Ap-regjeringen for snart fire år siden? Jo, den gang var norsk industris konkurranseevne i ferd med å bli spist opp av rekordhøy rente og stigende kronekurs. Arbeidsledigheten var på vei opp. Stemningen i næringslivet var på vei ned.

125

Samarbeidsregjeringen har foretatt en snuoperasjon. Vi ser resultatene i dag: Rekordlav rente og lavere kronekurs gjør at flere bedrifter ser seg om etter nye medarbeidere. Nye virksomheter starter opp. Det siste året har sysselsettingen økt markert. Nesten 20 000 flere er i jobb. Og selv om flere har meldt seg på arbeidsmarkedet, kan vi notere at 7000 færre er arbeidsledige. Optimismen er tilbake i næringslivet. Flere får jobb og klarer seg på egen inntekt.

130

135

Mangel på arbeid er den viktigste årsaken til fattigdom.

Velferd gjennom egen arbeidsinntekt er derfor en hovedstrategi for et bedre velferdssamfunn.

140

Vi har fortsatt for mange ledige. Vi vil kjempe for økt sysselsetting. Det gjør vi ved å fremme verdiskapning, innovasjon og et konkurransedyktig næringsliv. Det gjør vi gjennom å gi mulighet til arbeid og aktivitet, framfor å låse folk fast i passive ytelser.

145

Arbeid odler - arbeid er det beste angrep på nød og fattigdom.

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. Hvordan vi forvalter denne ressursen avgjør vår mulighet til å møte framtidens behov innenfor velferd; barnehage, skole og omsorg.

Dette er velferd som virker!

Regjeringen legger stor vekt på et arbeidsliv med plass til alle.

Alle, uavhengig av arbeidsevne, må bli inkludert og verdsatt ut fra sine forutsetninger. Vi må sørge for at alle de som ikke kan delta i arbeidslivet også får del i velferdsutviklingen.

Arbeidslivet skal være et godt sted å være - det skal være plass til alle. Vi vil hindre utstøting av arbeidslivet. Her ligger kjernen i den nye Arbeidsmiljøloven.

Den stiller klare krav til Helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i bedriftene.
Den øker muligheten for å gripe tidlig tak i mobbing og trakassering på arbeidsplassen.
Den stiller nye krav til de psykososiale forholdene i bedriftene.
Den gir ansatte større rett til deltakelse i omstillingsprosesser.
Den innebærer en betydelig innstramming på overtidbestemmelsene i forhold til dagens lov.
Den styrker posisjonen til de deltidsansatte - som får fortrinnsrett til heltidsjobb.
Og den legger bedre til rette for å kombinere arbeid og omsorgsansvar.

Dette er velferd som virker.

Norge må også ta bedre vare på den ressursen eldre arbeidstakere representerer. Vi skal lære av samfunn i Østen. Der settes de eldste høyest og blir behandlet med stor ærbødighet. Alle vet de besitter en kompetanse og erfaring samfunnet er avhengig av.

Derfor utarbeider vi nå en egen stortingsmelding om seniorpolitikk.
Derfor foreslår vi et pensjonssystem som oppmuntrer til å stå lengre i arbeid.
Derfor forsterker vi seniorfokuset i IA samarbeidet.
Vi må hindre utstøting og gjøre arbeidsplassen attraktiv for de godt voksne med

livserfaring.

Satsingen på inkluderende arbeidsliv gir nå resultater.

190 Det totale sykefraværet gikk i fjor ned med om lag 20 prosent, og den positive utviklingen ser ut til å fortsette.

Kjære alle sammen,

195 Rettferdig fordeling av velferden har også et generasjonsaspekt. Også de som kommer etter oss må få del i velferden. Det betyr at velferdsordningene må være finansiert og bærekraftige over tid. Dette vil kreve mye av oss.

200 Det er bred politisk enighet om å verne velferdsordningene. Men vern betyr ikke motstand mot forandringer. Tvert imot:

Skal vi beholde og videreutvikle velferdsordningene, må de tilpasses en ny virkelighet.

205 Vår nasjon står overfor helt nødvendige endringer i vårt pensjonssystem for å tilpasse det en ny virkelighet.

Dere har hørt det før, men det kan ikke sies for ofte:

210 Vi lever lengre, og arbeider mindre. En stadig mindre del av befolkningen er i arbeid og skal finansiere våre velferdsordninger. Forutsetningene som lå til grunn da Folketrygden ble innført holder ikke lenger.

215 Den gang jobbet nordmenn i gjennomsnitt 44 år, og var pensjonister i 10, nå jobber vi i gjennomsnitt 35 år, og er pensjonister i 20.

Regjeringen har lagt fram en melding om pensjonsreform som svarer på disse utfordringene. Nå ligger saken i Stortinget og det er opp til Stortinget å ta stafettpinnen videre.

220

Vi vil være åpne for diskusjon og minst mulig fastlåste i våre synspunkter før vi går inn i sluttbehandlingen av framtidens pensjonssystem. På noen områder har vi derfor skissert ulike mulige løsninger for Stortinget. Men dette betyr ikke at vi viker tilbake for de vanskelige beslutningene et nytt pensjonssystem innebærer.

Vi vil arbeide for at beslutningene blir tatt før utløpet av denne stortingsperioden. Dette vil legge til rette for at det kan bli vedtatt en tjenstepensjonsordning for alle før nyttår.

230

Arbeiderpartiets leder sa før forrige valg at pensjonsreform er den viktigste saken for Stortinget i denne stortingsperioden.

Det er jeg enig i. Jeg håper handling følger ord!

235

Pensjonsdebatten er viktig. Den handler vel så mye om framtidens arbeidsliv som framtidens pensjonssystem. Et viktig mål er at framtidens pensjonssystem og arbeidsliv må stimulere til økt arbeidsinnsats.

240

Men når vi skal stimulere folk til å stå i jobb lenger, må vi også sørge for at arbeidslivet er attraktivt for eldre arbeidstakere. Vi må ha et arbeidsliv som ikke skyver de eldre fra seg. Og like viktig - vi må ha et arbeidsliv som skaper lyst til å bli i jobben lengst mulig. Samtidig vil vi sørge for at det lønner seg bedre å stå lenger i arbeid.

245

Alt for ofte hører vi hvordan enkeltmennesker blir parkert i en ytelse. De blir låst inne i systemet - og kommer ikke videre mot mer aktivitet og arbeid.

Alt for ofte møter vi mennesker som føler seg maktesløse overfor et velferdssystem som virker uoversiktlig og ugjennomtrengelig.

250

Dette krever nye grep. Vi bygger en enklere vei mot offentlige velferdstjenester i disse dager. Arbeids-, trygde- og sosialkontor skal samordnes, innrettes mot den enkeltes behov - og bli mer effektive. Slik vil vi ha flere i arbeid og aktivitet - og færre på stønad.

255

Staten bruker i dag over 300 milliarder kroner på velferdsordninger hvert eneste år. Ingen vil vel mene at det er fordi det bevilges for lite penger totalt sett at det fortsatt fins fattigdom i Norge.

260

Problemet er at det er noen som faller gjennom våre velferdsordninger fordi ordningene ikke treffer godt nok de som trenger det aller mest. Enkelte personer lever i dag likevel i en situasjon preget av fattigdom og omfattende

265 levekårsproblemer.

Dette er uverdig. Det vil vi gjøre noe med.

Dette viser at vi også må ha mer målrettede tiltak.

270

Derfor har vi satset 3,2 milliarder på målrettede tiltak mot fattigdom i Norge. Derfor har vi som den første regjeringen i Norge fremmet en egen tiltaksplan mot fattigdom. Og satsingen gir resultater. UNICEF framhever Norge som best i verden på å redusere barnefattigdom - i en rapport som kom for en liten stund siden.

275

Norge er det eneste landet i verden med lav andel av fattige barn, og der antallet fortsetter å falle.

Innsatsen nytter!

280

Det ser vi også på andre områder:

Flere rusmisbrukere får hjelp

Flere bostedsløse får bolig og botrening.

Flere får mulighet til bostøtte.

285

Og ikke minst - flere får arbeid

Det er vårt viktigste sosiale prosjekt:

Sikre og skape arbeidsplasser!

Ved å fremme verdiskapning, innovasjon og et konkurransedyktig næringsliv.

290

Gi mulighet til arbeid - framfor å låse folk fast i passive ytelser.

Det er å angripe roten til fattigdom og sosial nød!

Det er velferd som virker!

295

Framtidsutsiktene er lyse - og det er det ikke bare Regjeringen som tror:

Næringslivet tror på vekst i 2005.

Statistisk sentralbyrå tror på et markant fall i ledigheten, fortsatt lav rente og inflasjon.

Norges Bank tror på forsterket sysselsettingsvekst.

300

Også Aetats siste rapport er oppbyggelig lesing.

De forventer 15 000 færre ledige de neste to årene og en økning i antall sysselsatte på over 50 000.

Den største jobbveksten på 7 år.

305

Vi lever i en gylden tid.

Men det er ikke tiltak og tall som først og fremst betyr noe.

310 Det er hva folk merker i sin hverdag.

Det betyr noe når jeg møter eldre på et sykehjem som sier at de ikke kunne hatt det bedre.

315 Det betyr noe når jeg møter en familie som sliter med tidsklemma, men nå sier at de takket være kontantstøtten har fått mulighet til å bruke mer tid sammen med sine barn.

320 Det betyr noe når jeg får brev fra unge mennesker som har slitt med psykiske problemer og takker for at de nå har fått hjelp til å bli friske.

Det er liten grunn til pessimisme.

Norge er et rikt land. Rikt på muligheter.

325

Vi har alle muligheter for å forsterke og fornye velferdssamfunnet.

330 Midt oppe i våre utfordringer må vi ikke glemme de som ikke en gang har noe velferdssamfunn å reformere. Mer enn en milliard mennesker lever i ekstrem fattigdom. Like mange mangler rent drikke vann. 800 millioner legger seg sultne hver eneste kveld. Det dør et barn hvert tredje sekund av fattigdom.

Noen har sagt at man ikke kan ha medfølelse med tall. Men det er medmennesker som gjemmer seg bak tallene.

335

Medmennesker i nød er ikke fremmede. De er våre neste.

Derfor kjemper KrF for gjeldslette, rettferdig handel, for mer og bedre bistand. Derfor har KrF i regjering økt bistanden med 35 prosent siden vi tok over.

340 Derfor øker vi bistanden i år med 1,6 milliarder, mer enn noen annen norsk regjering. I tillegg kommer midlene til flodbølgekatastrofen i Asia.

Den viste at vårt engasjement deles av det norske folk

345

Over 90 prosent av alle over 15 år har gitt en pengegave. De private gavene kom på over 550 millioner. I tillegg har regjeringen bidratt med over en milliard.

Til motstanderne av bistand har det norske folk sendt et klart budskap:

350

Nordmenn vil hjelpe andre mennesker i nød selv om de er langt borte.

Nordmenn ønsker også at vi skal bidra over offentlige budsjetter.

Folk makter å se lengre enn sin egen lommebok.

Dette er en tydelig beskjed inn i norsk politikk!

355

KrF har fått et fantastisk gjennomslag i fattigdomsbekjempelsen. Vi har sikret et nivå på en prosent av BNI som skal gå til fattigdom, og at de fattigste landene og særlig Afrika skal prioriteres.

360

Aldri har så mange partier på Stortinget forpliktet seg til å delta i kampen mot fattigdom. Aldri har dette stått sterkere i norsk politikk. Aldri har bistanden økt så mye som under denne regjeringen: Mer enn fire milliarder kroner på fire år. Vi er i verdenstoppen.

365

Det har KrF sørget for!

Verden blir stadig mindre.

370

Under Taliban-krigen for et par år tilbake opplevde vi at heroinmarkedet hjemme i vår egen hovedstad ble kraftig krympet. Narkotikabaronene i Afghanistan fikk ikke jobbe i fred. Landet står for 80-90 prosent av verdens opiumsproduksjon. Utviklingen i Afghanistan gjenspeiles på gata i Oslo. Afghanernes utvikling er derfor ingen fjern sak. Utviklingspolitikk og kamp mot fattigdom hører hjemme i en norsk valgkamp.

375

Vår tids store kamp er menneskeverd for alle. Dette handler ikke om veldedighet, men om rettferdighet og rettigheter. Det forplikter å bo i verdens rikeste land. Vi har kunnskapen, vi har ressursene.

380

Og det nytter!

Da jeg besøkte Mathare-slummen i Nairobi, fikk jeg møte

385 Beatrice som fra å være tigger på gaten nå forsørger sine 12 barnebarn ved å selge fisk.

Og Susan, Hiv-positiv og tidligere prostituert, som nå forsørget seg og sine ved å sy om klær.

390

Beatrice og Susan hadde fått i gang sine virksomheter ved hjelp av små lån fra "Jamii Bora", en organisasjon som Norge støtter. De gir hjelp til selvhjelp. 500 000 mennesker får nytte av disse små lånene i Mathareslummen. Mange andre får slik hjelp også andre steder. Det er små penger for oss som gir. Men det gir
395 store resultater for Beatrice, Susan og hundre tusenvis av andre.

Vi vil aldri gi oss i kampen for en mer rettferdig verden!

Vi står overfor et viktig valg for KrF. Et viktig valg for Regjeringen.

400

Jeg startet denne talen med å si at det ikke er grunn til å forandre noe som fungerer godt. Det samme vil jeg si om Samarbeidsregjeringen.

Denne Regjeringen har levert. Optimismen tilbake i næringslivet.

405

Sysselsettingen øker. Frivillige organisasjoner har fått bedre arbeidsvilkår. Vi har fått gjennomslag i familiepolitikken. Vi har sørget for en mer offensiv miljøpolitikk. Vi har tidenes største satsing på internasjonal solidaritet.

Dette er det ingen grunn til å forandre på.

410

Regjeringen bør fortsette.

Det er ingen grunn til å slippe til et rødgrønt alternativ. (Som dessuten blir mest rød.) Det er heller ingen grunn til å forandre samarbeidsformer med

415

opposisjonen.

Noen mener vi må knytte oss til FrP. Vi samarbeider med dem i saker hvor det er naturlig. Og vi snakker stadig med dem... til informasjon til dere som tror noe annet. Vi kan imidlertid ikke avskjære oss muligheten til å snakke med andre. Vi

er et sentrumsparti, vi må ha en balanse sentrum - Høyre. Vi kan da ikke ensidig binde oss til et parti til høyre for Høyre.

425 Opposisjonen innser etter hvert at de ikke klarer å tegne bildet av at alt står elendig til her i landet.

Det er vanskelig når Norge hvert år under Samarbeidsregjeringen - har blitt kåret av FN til verdens beste land å bo i.

430 I dag marsjerer LO under slagordet "Nytt flertall". De mener landet trenger et regjeringsskifte. Det betyr et retningsskifte. Men hva er det som tyder på at vi bør skifte retning?

435 Er det feil retning når vi har doblet de statlige tilskuddene til barnehager og til psykiatriplanen etter at vi overtok?

Er det feil retning når ventetidene for sykehusbehandling er nær halvert siden 2001?

440 Er det feil retning når arbeidsledigheten går ned - og sysselsettingen opp?

Er det feil retning når nyskapningen går opp og antall konkurser går ned?

445 Er det feil retning når sykefraværet går ned?

Er det feil retning når barnefattigdommen minsker og den målrettede satsingen mot fattigdom i Norge økes?

450 Er det feil retning når bistanden økes til rekordnivå?

Vi har ikke løst alle oppgavene - vi har mer å gjøre. Vi er stolte av hva vi har oppnådd, men slett ikke fornøyd på alle områder.

455 Men vi er på rett vei, og vi har mer å gjøre!

I politikken kommer det an på mennesket. Ikke bare på systemet, men på det enkelte menneske. På integritet, ekthet, hjertevarme og pålitelighet. Uten disse verdiene svikter selv den beste sak.

460

I politikken og i landet kommer det an på mennesket. Menneskene og familien er utgangspunktet. Staten og statsinstitusjonene er bare til for individene.

Aldri omvendt.

465

Samfunnet kommer ikke noen vei uten den enkeltes arbeidsvilje, initiativ og ansvarsfølelse.

470

Godhet er ikke bare en medfødt egenskap. Den må framelskes. Vi vet at ethvert samfunn går i stykker dersom vi ikke tar hånd om hverandre.

KrF skal sørge for at det blir etterspørsel etter godhet! Vi skal formidle nestekjærlighetstanken. Slik skaper vi et varmere samfunn - med kristne verdier.

475

Vi vil - og vi skal få det til!

Kilde

www.regjeringen.no

480

Emner

1. mai-tale, Arbeidsliv, Godhet, KrF, Partipolitikk, Valg

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/etterspørsel-etter-godhet>

485

490

495